

## СТАНОВИЩЕ

от Доц. д-р Десислава Николаева Колева-Георгиева, д.м., FEBO

Катедра по очни болести, Медицински Факултет,

Медицински Университет-Пловдив

Външен член на Научното жури, определено със заповед № 29P-109-1/05.01.2023г на Ректора на Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, гр. Варна.

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, и по научна специалност „Офталмология“, шифър 03.01.36.

Тема: “Микроструктурен анализ на живо на редки очни заболявания със съвременни технологии”

Автор: д-р Мария Руменова Бояджиева, редовен докторант към Катедрата по очни болести и зрителни науки на Медицински Факултет, Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, гр. Варна.

Научен ръководител: Чл. кор. Проф. д-р. Христина Николова Групчева, д.м.н,

FEBO, FICO(Hon), FBCLA, FIACLE, Ръководител на катедра „Очни болести и зрителни науки“, Медицински университет „Проф. Д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

С решение на академичния съвет на МУ-Варна и заповед на Ректора с № P-109-1/05.01.2023г и Протокол № 40/29.10.2018г., бях определена да изготвя становище по процедура за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност Офталмология на кандидата д-р Мария Руменова Бояджиева в Медицински университет – Варна.

### Кратки данни за кариерното развитие и квалификацията на докторанта:

Д-р Мария Бояджиева е родена на 30.12.1983 г. в гр. София. Завършва средното си образование през 2002г. в природо-математическа гимназия „Акад. Сергей П. Корольов“, гр. Благоевград. През периода 2003 – 2009 година следва медицина в Медицински Университет-Варна „Проф. Д-р Параскев Стоянов“. От 2009 г. работи в спешна медицинска помощ и приемно спешно отделение, а година по-късно става част от екипа на Интензивно респираторно отделение на УМБАЛ “Св.Марина“- Варна. През 2016 г. започва да специализира „Очни болести“ в Специализирана болница по очни болести за активно лечение-Варна ООД (СБОБАЛ-Варна), от 2017 г. работи като хоноруван асистент към катедрата по Очни болести и зрителни науки, а от 2018 г. след положен конкурсен изпит е назначена за асистент към гореспоменатата катедрата. В същата година е зачислена и за редовен докторант към Медицински университет - Варна. През 2020 година придобива специалност по офталмология. Д-р Бояджиева непрекъснато повишава квалификацията си

като ежегодно посещава научни срещи и конференции в страната и чужбина. Участва в множество курсове и специализации между които: Курс по ортокератология – Париж (2019), Лятно училище в Линшьопин под ръководството на проф Нил Лагали (2017г) и множество обучения в България. Има над 17 научни публикации в национални и международни списания, от които 3 са свързани с дисертационния труд и 19 цитирания. Част е от авторския колектив на учебник по очни болести, под редакцията на проф. д-р Христина Групчева, д.м.н., FEBO, FICO(Hon), FBCLA, FIACLE. Професионалните ѝ интереси са в областта на заболяванията на преден очен сегмент.

#### **Характеристика и оценка на дисертационния труд:**

**Структурата** на дисертационния труд е съобразена със съвременните стандарти и изисквания. Дисертационният труд е написан на 157 стандартни страници и е онагледен с 14 таблици и 46 фигури. Трудът включва следните раздели: Съдържание – 1 стр., Въведение- 3 стр., Използвани съкращения- 1 стр., Резюме- 3 стр., Абстракт- 3 стр., Списък на фигури и таблици- 5 стр., Литературен обзор- 36 стр., Цел, задачи и хипотези- 1 стр., Материали и методи- 31 стр. Резултати- 38 стр., Дискусия- 7 стр., Заключение– 1 стр., Изводи- 2 стр., Приноси-1 стр., Списък на публикации- 1 стр. Библиография- 8 стр., Приложение- 14 стр.

Литературната справка включва 142 литературни източника (125 на латиница и 17 на кирилица), от които 68 са публикувани след 2017 г.

Научният труд на докторанта д-р Бояджиева е правилно структуриран като последователност и обем на разделите.

Изложението е представено ясно и в добър научен стил.

#### **Актуалност на тематиката:**

Редките болести са бремене за общественото здраве поради тежестта на техните прояви и общия брой хора, които засягат. В Европа редките очни болести са водещата причина за загуба на зрение сред децата и младите хора. За съжаление тези заболявания засягат не само зрението, но също така благосъстоянието на човека, възможностите му за образование и трудова заетост. В съвременната медицина фокусът е насочен не само към лечението на отделни нозологични единици, но и към повишаване на качеството на живот на пациентите. Всички тези фактори говорят, че по-доброто и съвременно разбиране на проблема е от изключителна важност, което прави трудът на Д-р Мария Бояджиева изключително актуален и навременен.

**Литературният обзор** се състои от обобщение за разпространението и честотата на редките болести, източници на информация и данни за редките заболявания, клинична картина на редките заболявания, диагностика, лечение и профилактика на редките болести и редки очни заболявания.

**Целта** на дисертационния труд е проследяване на пътя на пациентите с редки очни заболявания, оценка на регистрационния режим, включване на очни заболявания в националния регистър за редки болести и създаване на модел за клиничен регистър в



полза на ежедневната офталмологична практика, като за целта са поставени **6 задачи**, а именно:

1. Преглед на Европейските правила и регистрационни режими за редки заболявания и редки очни болести. Преглед на националния регистър за редки заболявания.

2. Оценка на познанията за редките болести сред офталмолозите.

3. Създаване на модел за регистрация на рядко очно заболяване – Аниридия.

4. Клинична оценка на редки очни заболявания по класификацията на Orphanet.

5. Създаване на модел за общодостъпен национален регистър за редки очни заболявания в България.

6. Разработване на план за създаване на експертен център за редки очни заболявания в България.

В хода на изследването, обхващащо 5 годишен период от 2017 до 10.2022г., е извършено задълбочено проучване на публикуваната литература и обществено достъпните данни за редките заболявания, в това число и редките очни заболявания, както и проследяване на пациенти с редки очни заболявания. Определени са критерии за включване и изключване от изследването, като методиката включва документален метод, анкетен метод, моделиране и клинично изследване – клинични методи за оценка на редки очни заболявания.

**Резултатите** от научния труд са представени ясно и следват реда на поставените задачи. Те са оригинали и са резултат от собствената изследователска работа на докторантката. Описани са ясно и са онагледени добре с таблици и фигури. Показват, че мнозинството от участниците срещат пациенти с редки очни заболявания, като 52,63% са посочили ,че срещат ежемесечно пациент с рядко очно заболяване, 39,47% - 1-3 пъти годишно и само 2,64% - не срещат такива пациенти в практиката си, като над половината от участниците са посочили, че не лекуват и реферират пациенти с редки очни заболявания. 7,9% са добавили отговор „и да и не“, а 39,47% са посочили че лекуват редки очни заболявания. Анализът на изготвените в настоящото прочуване въпросници относно информираността за редките очни заболявания на специалисти и специализанти по очни болести, показва почти единодушен положителен отговор на участниците за необходимостта от създаването на регистър за редките очни заболявания - 97,44% отговарят с „Да“ на въпроса „Има ли нужда от регистър на редките очни заболявания в България?“, затвърждавайки актуалността и значимостта на настоящия научен труд.

**Дискусията** е добре точно и ясно структурирана и формулирана, подчертавайки значимостта на редките очни заболявания като глобален проблем, липсата на специфични здравни политики и недостигът на експертен опит в областта на глобално ниво, водещи до допълнителни физическо и психологическо страдание за пациентите и техните семейства. Разгледани са ползите от изграждането на експертен център за редки очни заболявания, което би помогнало на отделния пациент, на съответното засегнато семейство да получи съвременна и точна информация за самото заболяване и възможностите за лечение.

**Заклучението и изводите** следват логично представените резултати и отговарят на поставената цел и задачи. Научният труд завършва с 10 добре структурирани извода, като по-важните от тях включват :

1. Проучването потвърждава необходимостта от създаване на експертен референтен център за редки очни заболявания.

2. Въз основа на проведените задълбочен и аналитичен анализът на данните се доказва необходимостта от вписването на повече редки очни заболявания в Националния списък на редките болести.

3. Анализът на Европейските правила и регистрационни режими за редки заболявания и редки очни заболявания доказва нуждата от изграждане на нова национална програма за редките болести, подкрепяща Националния регистър на болните с редки заболявания и осъвременяване на наредба №16 от 2014г. на МЗ в крак с Европейското законодателство.

4. Въз основа на настоящето проучване се доказва, че създаването на актуален, достъпен и функционален регистър за редки очни заболявания не само е възможно, но може да представлява стъпка напред в епидемиологичните и клинични проучвания в тази област - липсата на надеждни епидемиологични и клинични данни, генерирани в местни условия, е съществена пречка за ефективно планиране и управление на разходите за здравеопазване за всяка страна, в това число и България.

5. Проучването потвърждава нуждата от участие на България и български експертен център по очни болести в Европейските референтни мрежи за подобряване на грижите и диагностиката на редките очни болести.

6. Необходимо е да се актуализира стандарта по „Медицинска генетика“, Наредба № 26 на МЗ и диагностичните алгоритми и показания за провеждане на генетични и геномни изследвания

7. Резултатите от анализа на въпросниците потвърждава нуждата от повишаване на информираността за редките очни заболявания сред населението и медицинските специалисти.

#### **Приноси на научния труд:**

В самооценката приносите са разделени в 3 групи – приноси с познавателен характер (4), приноси с научно-приложен характер (4) и приноси с потвърдителен характер (2). Приносите, които открояват разработения от д-р Бояджиева труд, не са изследвани досега в България и са първата инициатива за подобряване на управлението на пациенти с редки очни заболявания в страната, чрез насърчаване изготвянето на регистър за редките очни заболявания, създаването на експертен център и модел на рядко очно заболяване за влияние в списъка с редки заболявания на Република България. Важен научно-приложен принос е и основният извод и разработване на система за регистриране на редките очни заболявания в България и създаване на експертен съвет.

#### **Представени публикации:**

Във връзка с дисертационната си работа д-р Мария Бояджиева представя 3 публикации в научни издания, като 2 от тях са в международни научни издания и 1 участие в научен форум.




**Заключение:** Дисертационният труд „Микроструктурен анализ на живо на редки очни заболявания със съвременни технологии“ на д-р Мария Руменова Бояджиева е актуална и оригинална научна разработка и е собствен принос на докторантката за офталмологията в България. Отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на Медицински университет – Варна. С представянето му докторантката демонстрира знания, дидактичен подход, аналитичност и умения да формулира изводи.

Това ми дава основание убедено да гласувам положително и да предложа н уважаемото Научно жури да даде ход на процедурата за присъждането на ОНС „Доктор“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, и по научна специалност „Офталмология“ на д-р Мария Руменова Бояджиева.

Дата: 05.06.2023 г.

гр. Пловдив

Изготвил становището:  .....

/Доц. д-р Десислава Николаева Колева-Георгиева, д.м, FEBO/